

II.BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN AŞAMALARI VE METODOLOJİ

'İsmim Sündüz Ağır. 58 yaşımıdayım. Ben şimdi 'Çek Diveci' türğüsünü söyleyem size. Fakat notadan anlamam. Karabaltacı söyleyem'.

*'Çek diveci diveleri inelim aman, yâr yâr aman
İnelim de yoguşlardan inelim aman
Amman aman diveli, divelisin diveli
Sallama yavrum gübeği
Düşürüsün bibeği
Gocan ivde yoğ iken
Nerde de buldun bibeği*

*Yükseh yükseh atamadın aman
Yâr yâr aman
Üşüdühçe çeh başına yorganı aman
Aman aman diveler
Çalı çırpı giveler
Ağzına gılığına bahmadan
Güzelleri siveler'.*

'Bir zamanlar bir ineğiminen bir guzum gayboldu. Bu ineğ iki üç dane guzu götürdü, daha fazla guzu götürüydü fagat guzuyu çoh yandım. Nitegim üç dört gün sora ineği buldug, guzuyu bulamaduh. İneği guydum öğüne, gapıyı gapatdım, eve yardım, zoba sıcağı yağdım, hava da yağıya, yağmulu. Zobanın garşısında uuyagalmışın. Güpegündüz rüya görüyom. Bağ size anlatın şimdi'.

*'Aman...
Şu dağların uzununu
Hiç bitmiyor hüznünü
Gurdu, guşu hep sen sağlarsın hey dağlar
Nettin benim guzumunu?'*

*'Bu gadar. Gendim yazdım rüyamda üstelik. Gendi sesime uyandım bu seferde.
Sağolun, allah razı olsun, siz de hoşgeldiniz hepünüz'.*

26 Mart 2005

ARAŞTIRMANIN AŞAMALARI VE METODOLOJİ

Bir antropolog ‘Antropoloğun ayakkaabiları çamurlu olmalıdır’ diyerek antropoloğun sahada yaptıklarını Antropoloji olarak tanımlamıştır. (Lewin 1998:1-www.antropolojiworks.com) Sahada yapılan çalışmalar belirli aşamalarla gerçekleştirilir. Bir toplumun sosyo-kültürel yapısını belirleyebilmek için sadece sahada çalışma yapmak yetmez. Sahaya çıkmadan önce ön araştırma ve hazırlık yapmak, sahadan döndükten sonra da sahada elde edilen verileri sistematik bir biçimde düzenleyip yorumlamak gerekir. Bu çalışmada, bahsedilen saha öncesi, saha ve saha sonrası çalışmaların hepsi yapılmıştır.

Sosyal araştırmalarda bilgiler, vasıtasız ve vasıtalı olmak üzere 2 yolla elde edilir.

Vasıtasız yolla elde edilen veriler; Sahada gözlem, mülakat ve anket yoluyla elde edilir. Gözlem ve mülakat yüz yüze yapılır. Mülakat en etkili yoldur. Gözlemler birlikte daha iyi neticelere ulaşılır.

Vasıtalı yolla elde edilen veriler; Çeşitli tarihi vesikalar, resmî kayıtlar, sayım ve istatistikler, filmler, fotoğraflar, plâklar, bantlar vb. daha önce bilimsel veya diğer gayelerle toplanmış verilerdir.

Sosyal araştırmaların çoğunda bu 2 tip yol kullanılır. (Akkayan, 1979 : 50-53) Bu çalışmada da her iki yol kullanılmıştır.

Bir sosyal araştırmanın aşamaları şunlardan oluşur:

1-Saha öncesi yapılan ön araştırma

- a-Konu seçimi
- b-Ön araştırma
- c-Problemin sınırlandırılması
- d-Örnek seçimi
- e-Mülakat sorularının hazırlanması

2-Sahada veri toplama aşaması

- Mülakat uygulaması

3-Saha sonrası yapılan aşamalar

a-Araştırmadan elde edilen verilerin gruplandırılması

b-Araştırmada elde edilen verilerin tasnifi (dökümü)

c-Elde edilen frekanslardan tabloların yapılması

d-Raporun yazılması

(Akkayan, 1979 : 54)

Şimdi bu araştırmanın aşamalarına ve metodolojisine bakalım. Bu kısım, daha iyi anlaşılabilmesi için kronolojik tarihler verilerek anlatılmıştır.

1-SAHA ÖNCESİ YAPILAN ÖN ARAŞTIRMA

Konu seçimi ve ön araştırma; kütüphane, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün istatistik verileri, internet ve önceki yıllara ait tezlerden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir.

a-Konu seçimi

15.10.2004 Sınıf metodoloji grubu kuruldu. Daha önceki yıllarda yapılan çalışmaların neler olduğundan bahsedildi.

20.10.2004 Sınıfça ilk toplantı yapıldı. Toplantıda haftanın hangi günü, hangi saatlerde toplanılacağına karar verildi. Sınıf üyeleri; internet araştırması, kütüphane araştırması, istatistik, fotokopi, organizasyon ve yoklama, kasa, satın alma ve metodoloji gruplarına bölündü.

22.10.2004 4.sınıf öğrencileri yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi verdi.

26.10.2004 2.toplantı yapıldı. Kasa grubu tarafından alınacaklar ve fotokopi için para toplanmaya başlandı. Performans değerlendirmesi yapılması kararı alındı. Toplantılara en fazla 3 kez devamsızlık hakkı tanındı. 3 ve 3'den fazlası için oylama yapılmasına karar verildi. (Kapalı oylama) Kapıcılar ve apartman görevlileri hakkında bir rapor sunumu, öğretmen öğrenci ilişkisi statüleri, öğretim görevlilerinin sorunları, sivil toplum örgütleri ve halkın bakış açıları vb. konular öne sürüldü.

27.10.2004 3.toplantı yapıldı. Toplantı gecikmeli başladı. Fakültede toplantı yapabilecek yer bulmada sorunlar yaşandı. Daha sonra tek bir konu üstünde

yoğunlaşmak üzere oylama yapıldı. Ve üniversitede eğitim konusunda araştırma yapılmasına ve öğrenci profili konusunda rapor hazırlanmasına karar verildi.

02.11.2004 4.toplantı yapıldı. Özel üniversitelerde okuyan burslu ve paralı öğrencilerin sosyo-ekonomik yapılarını ortaya çıkartmak ve başarı oranlarını kıyaslamak amacıyla özel üniversitelerin öğrenci profilinin incelenmesine karar verildi. Yabancı uyruklu öğrenciler, depresyon ve diğer konular üzerinde düşünüldü. En sonunda sınıf üçe bölündü. Eğitim grubu, depresyon grubu ve farklı konular üretmek için ayrı ayrı gruplar oluşturuldu.

9.11.2004 5. toplantı yapıldı. Araştırılan konular hakkında sınıfa bilgi verildi. Hemşehri ve kent dernekleri, Osmanlı'dan günümüze kahvehaneler, İstanbul'da semt pazarları, hastaneler, çevre (şehir) planlaması, adalar, hakemler, esnaflar, kadın sığınma evleri, yetişkinler için okuma yazma kursları, çocuk polisleri vb. yeni konular düşünüldü.

10.11.2004 6.toplantı yapıldı. Kültür haritası projesine dönülmesine, bu arada farklı konular için de tezlerin incelenmesine karar verildi. Bulunan farklı konular; pilotlar, Romanlar (Çingeneler), silahlanma idi.

Kültür haritası için çalışacak grup için bazı illerin araştırılmasına karar verildi. Çoğunluğun çalışmak istemediği iller: Aydın, Konya, Kırşehir, **Kastamonu** idi.

12.11.2004 Derste daha önceki yıllarda yapılmış lisans bitirme tezleri incelendi.

17.11.2004 8.toplantı Pilotlardan vazgeçildi. Kahvehaneler hakkındaki rapor sunuldu. Kahve sayısına ulaşamadığı, hangi kahvehanelerin çalışılması gerektiği sorunu çözülemedi. Bu nedenle bu konudan da vazgeçildi. Daha önce karar verilen illerden sınıf mevcuduna yeterli gelmediği için vazgeçildi. Kültür haritası için konuşulan iller; **Kastamonu**, Antalya, Ankara, Konya, Çankırı idi.

06.12.2004 Eğitim raporunun Doç.Dr.Yüksel Kırımlı'ya sunulmasına karar verildi.

7.12.2004 9.toplantı yapıldı. Antropoloji öğrencileri ile ilgili hazırlanan raporun sunulmasından, okulların çakışan akademik takvimleri ve mülakatların yapımı için zaman ayarlanamaması nedeniyle vazgeçildi.

Yabancı uyruklu mahkumların bulunduğu Bilecik'teki hapisane hakkında bir araştırma yapılması kültür haritasına alternatif olarak sunuldu.

Ankara ilinde kent nüfus oranı köyden fazla olduğu için vazgeçildi.

14.12.2004 10.toplantı yapıldı. Çankırı, Çorum, Konya, Aksaray, Niğde, Kırıkkale, Kırşehir Kastamonu, Sinop illerinde çalışmaya uyan ilçeler belirlendi. Kırıkkale-Kırşehir-Çankırı, Kastamonu-Sinop ve Antalya-İçel illeri için raporlar hazırlanmasına karar verildi.

21.12.2004 11.toplantı yapıldı. Hazırlanan 4 raporun eksikleri giderildi.

22.12.2004-10 01.2005 arası Antalya-İçel raporu Doç.Dr.Yüksel Kırımlı'ya verildi.

28.12.2004 12.toplantı yapıldı. "Kastamonu, Sinop ve Antalya İlçelerinin sahil şeridinde kalan ilçelerini karşılaştırılması düşünüldü. Kastamonu sahilde 5, Sinop sahilde 3, Antalya sahilde ise 8 ilçe vardı.

10.01.2005 13.toplantı yapıldı. Raporları hazırlanan iller hakkında konuşuldu.

14.01.2005 Doç.Dr.Yüksel Kırımlı ile yapılan toplantıda saha çalışmasına Kastamonu ve Antalya olmak üzere iki ayrı grup olarak gidilmesine karar verildi.

Kültür Haritası Projesi kapsamında yapılacak olan lisans bitirme çalışmasına göre çalışma yapılacak ile bağlı ilçelerin, köy nüfusunun şehir nüfusundan fazla olması gerekir. Bu kriter dikkate alındığında Kastamonu ilinin ancak 3 ilçesinin köy nüfusları çalışmaya uygun görünür. Ancak sınıf mevcudiyeti 34, grup sayısı ise 17'dir. Dolayısıyla çalışmanın yapılabilmesi için 17 ilçe gereklidir. Bu nedenle Kastamonu tek başına çalışmanın yapılabilmesi için yeterli olmaz.

b- Ön araştırma

17.01.2005-17.03.2005 arası Kastamonu Ön Araştırma Raporu hazırlandı ve Doç.Dr.Yüksel Kırımlı'ya teslim edildi.

01.03.2005 Antalya grubu ile Kastamonu grubu kesin olarak belirlendi. Beş kişilik bir grup Kastamonu'ya, otuz üç kişilik diğer grup ise Antalya'ya gitmeye karar verdi.

Araç ilçesi, kırsal nüfusu kent nüfusundan fazla olan ve en fazla köye sahip olan ilçedir. Bu nedenle Kastamonu grubu, Araç ilçesinde çalışmaya karar vermiştir.

c-Problemin sınırlandırılması

Çalışmanın coğrafi sınırları: Kastamonu ili Araç İlçesi Akıncılar Köyü'nü kapsar.

Konu sınırları: Nüfus, demografik yapı, göç, mesken, ekonomik faaliyet, sosyal yaşam(sağlık, temizlik, beslenme, doğum, sünnet, evlilik) konularını içerir.

Zaman sınırları: Çalışma, sahaya 3 kez gidilerek gerçekleştirilmiştir. İlk gidişte 1 hafta kalınarak çalışılacak köy seçilmiş, ikinci gidişte 1 hafta kalınarak deneme mülakatları, son gidişte ise 1 ay kalınarak asıl mülakatlar uygulanmıştır.

d-Örnek seçimi

Köyde yapılan bir sosyal araştırmada yaz-kış sürekli köyde ikamet eden köyün yerlileriyle görüşülmelidir. Çalışmada köyün tüm yerli hanelerin hane başkanları (F1 mülakatı) ve onların eşleriyle (F2 mülakatı) mülakat yapılmıştır. Bu nedenle örnek seçimi yapılmamıştır. Sağlık sorunları nedeniyle görüşülemeyen 2 hane başkanına F4 mülakatı uygulanmıştır. Bu nedenle bu kişilerin eşleri ile yapılan F2 mülakatları iptal edilmiştir.

e-Mülakat sorularının hazırlanması

Mülakatlarda yer alan sorular, cevap alınabilecek tarzda ve konuşulanları bunaltmayacak şekilde hazırlanmıştır. Hanenin geliri vb. ile ilgili ekonomik sorular,

konuşulanla güven ortamı sağlandıktan sonra sorulması için mülakatların sonlarına konmuştur.

Sorular tüm hane üyelerini kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Hatta F2 hane başkanı eşi mülakat formunda yer alan sağlık soruları konuşulanın 1.derece yakınlarına dek götürülmüştür.

2-SAHADA VERİ TOPLAMA AŞAMASI

1.GİDİŞ TARİHİ (KÖY SECME) 22 MART 2005 - 27 MART 2005

22.03.2005 23:00'da İstanbul Esenler Otogarı'ndan Özlem Turizm Şirketi'nin otobüsü ile Kastamonu'ya gidildi. Yolculuk, 8 saat sürdü.

23.03.2005 Kastamonu Merkez İlçesi'nde bulunan Şehit Şerife Bacı Öğretmen Evi'ne gidildi. Öğretme Evi'nin Müdürü Sabahattin Öner ile konuşulduktan sonra kişi başı 15 YTL ödeyecekken 8 YTL ödendi.

Aynı gün Kastamonu Vali Vekili Tahir Demir ile görüşülüp gerekli izin alındı, ardından Kent Müzesi yetkilisi Fahri Özbek ile görüşülerek, kütüphane çalışması için yardım sözü alındı. Münire Medresesi El Sanatları Çarşısı gezilerek yörenin geleneksel sanatları hakkında bilgi alındı.

24.03.2005 Bir taksi ile Araç İlçesi'ndeki Öğretmen Evi'ne gidildi. Taksiye toplam 37 YTL ödendi. Araç İlçesi Öğretmen Evi Müdürü Güngör Bey ile görüşüldü. Ardından Kaymakam Osman Yenidoğan ile çalışma ve kalınacak en uygun yer hakkında görüşüldü. Kaymakam Bey, Vali Vekili'nin kendisine verdiği talimatla bizlere gereken tüm kolaylıları sağladı. Kalabileceğimiz en uygun yerin Belediyeye bağlı olarak çalışan Elik Otel olduğunu söyleyerek bizi oraya yönlendirdi. Ayrıca bize kaymakamlık binasında bilgisayar ve internet olan bir oda açabileceğini, burada çalışmalarımızı yapabileceğimizi söyledi. Nüfus Müdürlüğü'nü arayarak köylerin hane sayıları ve nüfusları ile ilgili rapor hazırlamalarını istedi. İlçeye bir dahaki gelişte çalışma için okuldan nasıl bir izin kağıdı getirmemiz gerektiği soruldu.

Kısacası il ve ilçe merkezindeki idari ünitelerle -ki bunlar Vali (Vali yerinde olmadığı için vali vekiliyle görüşülmüştür) Kaymakam, Jandarma Komutanlığı ile görüşülmüştür. İlk önce idari ünitelerle görüşmek, köylere resmî ağızlardan bilgi verilmesini sağladığından çalışmanın yapılmasına gelebilecek olası engelleri ortadan

kaldırır ve işlemleri hızlandırarak kolaylaştırır. *Onlara çalışmamızın amacını detaylıca anlatıp, onları ikna ettikten sonra köylüye yöneldik. Zaten köylüler de bahsettiğim yetkililerden onay aldığımızı öğrendiklerinde çekingenliklerini atmışlar ve bize güvenmişlerdi. Bizleri de orada bulunduğumuz süre içerisinde tanışmışlar ve bize ısınmışlardı. Bizleri kendi kızları gibi hissedip, çok sevmişlerdi.*

Kaymakam Bey ayrıca, köy yerine ilçe ve Akıncılar Köyü sınırında bulunan Çay Mahallesi sakinleriyle de çalışma yapabileceğimizi söyledi. Bu mahalle sakinleri, kendisinin ifade ettiğine göre, yörede çeşitli suçlar işleyerek huzursuzluk yaratıyordu. Kaymakam Bey, onları yakından tanımak ve bölgeyi suçtan arındırıp asayişi sağlamak istiyordu. Ancak bu mahallede çalışma yapmak tecrübe gerektiriyordu. Üstelik bu işin tehlikeli olabileceğini ancak eğer kabul edersek her türlü imkânı sağlayabileceğini söyledi. Çalışma yaptığımız köylüler de en büyük sorunlarından birinin bu mahalle sakinleri olduğunu söylüyordu. (Bkz. III.Bölüm-Akıncılar Köyü Hakkında-Etnik Özellikler ve Din)

25.03.2005 Köylerin hane sayıları ve nüfusları ile ilgili rapor, kaymakamlıktan alındı. Bu verilere bakılarak çalışabilecek köyler belirlendi. (Sahaya çıkmadan önce İstanbul'da yaptığımız istatistiki bilgi çalışmaları, bu raporla kıyaslandığında oldukça yanlış bilgiler içeriyordu. Bu nedenle köy seçme işi, bu rapordaki bilgiler ışığında bizzat köylere gidilerek gerçekleştirilmesine karar verildi.

Köy seçiminde izlenebilecek 2 yol vardır. Bunlardan biri ilin tüm köylerini tek tek gezip uygun köyü seçmektir. Ancak bu yol zaman, ekonomik ve pratik açıdan uygun değildir. Diğer yol ise istatistikleri kullanıp bir sosyal çalışmada göz önüne alınması gereken kriterlere göre köy seçmektir. (Akkayan, 1979 : 44-50)

Elde edilen verilere göre 120 köyden çalışma yapılabilecek 32 köy seçildi.

25.03.2005 – 27.03.2005 arası Kaymakamlığın tahsis ettiği Köylere Hizmet Götürme Birliği'nin aracılığıyla, şoför Ali Yeyit ile 3 gün boyunca Araç İlçesi'ne bağlı 32 köy gezildi. *Ali Yeyit, bu köylerdeki çoğu köylüleri tanıyordu. Bu sayede gittiğimiz köylerde iletişim kurmak sandığımızdan da kolay oldu.* (Foto 1-Kravatlı kişi) Çalışmayı hızlandırmanın en etkili yolu, işe mümkün olduğu kadar köyde sözü

geçen kimseleri dahil etmektir. (Yasa, 1960 : 9) Gerçekten de bu yöntemi biz farkında olmadan keşfetmiştik. Şanslı noktamız deneme mülakatları için köye gittiğimiz sırada ilk görüştüğümüz ve bizleri evinde misafir eden Gökmenoğlu ailesinin katkılarıydı. Bu ailenin reisi, köyün muhtarının 4.azasıydı ve köy hakkında oldukça detaylı bilgiye sahipti. Çalışmamız bu sırada şekillenmeye başlamıştı. Köyün yerli halkı hakkında çok bilgi sahibiydi. Ve köyde asıl mülakatları kimlerle yapacağımızı hane hane ve isim isim onunla liste yaparak belirlemiştik. Daha sonra hazırladığımız bu listedeki kişilerle görüşeceğimizi köyün muhtarıyla birlikte kesinleştirdik. Yine bu aileden aile reisinin annesi ve eşi de bizleri köy halkının büyük bir kısmıyla tanıştırmış, hatta mülakat yapmamız için bize eşlik edip, köylülerin evlerine tek tek götürmüşlerdi. Öyle ki aile reisinin annesi bizim köy halkıyla iletişim kurmamıza 'Kızlarımıza siz de kendinizi yazdırın, size sizin hayatınızla ilgili soru soracaklar, bir an önce cevaplayın ki iyi not alsınlar' şeklindeki köylüleri çalışmamıza davet edici cümlelerle yardımcı oldu. Artık adımız 'Köyü gezen kızlar'a çıkmıştı. Ve ne zaman köyün bir yerinden geçsek bizi tanımayanlar bile evlerine davet ediyor, bizimle kendileri iletişim kurmaya çalışıyordu. Tabi burada önemli olan diğer bir nokta kendilerinin de her fırsatta ifade ettiği gibi samimiyetimizdi. Bizleri cana yakın, sevecen ve alçakgönüllü bulduklarını söylüyor, onların yaşantılarını benimsediğimizi, bizleri kendilerinden gördüklerini, şehirli olduğumuz için özellikle onları hor görmediğimiz için, içten içe mutluluk ve gurur duyuyorlardı. Aslında ilginç olan ve bilmedikleri bir şey vardı ki o da bizlerin de onların yaşantılarına özendiği idi. Doğayla içiçe, şehrin gürültüsünden ve stresinden uzak yaşıyorlardı. Her şeyden önce sabah, tertemiz bir havayı içlerine çekerek güne başlıyorlardı. Bu, şehirde en çok özlediğimiz şeydi.

Ziyaret ettiğimiz köylerden biri olan Sıragözü Köyü'nde, daha ilk karşılaşmamıza rağmen köyün muhtarının ve eşinin gösterdiği ilgi ve misafirperverlik beni sevindirmiş ve heyecanlandırmıştı. Muhtarın söylediğine göre bu köyün yaylasında TRT'nin 'Gezelim Görelim' ekibi program yapmıştı. Bu onlar için çok gurur vericiydi. Ve bizim de bu köyde çalışmamızı çok istediklerini söylüyordu.

Yanımda götürdüğüm ses kayıt cihazı ve kamera, ilk kez burada işe yaradı. Çekim yapmak için kendilerinden onay aldıktan sonra hemen işe koyulduk.

Bu bölümün başında Sıragözü Köyü'nün muhtarının eşi Sündüz Hanım'ın söylediği Kastamonu'nun yöresel 'Develi' adlı türküye ve dağda kaybolan kuzusu için yaktığı ağıta yer verilmiştir. Dağa kaçan koyuna yakılan ağıt, köyde temel geçim kaynağını oluşturduğu için hayvanlara verilen önemin ne denli büyük olduğunu gösterir. (Foto 2)

Prof.Dr.Taylan Akkayan'ın 1973 ve 1974 yıllarında Araç İlçesi'nde çalışma yaptığı Yukarıoba ve Aşağıoba köylerinde, tekrar çalışma yapmak istenmiştir. Her iki köye de bu amaçla gidilmiş, Yukarıoba Köyü'nde muhtar ve emekli öğretmen İsmail Ün ile görüşülmüştür. İsmail Ün, Taylan Hoca'nın 1973 ve 1974 yıllarında bu köylerde yaptığı çalışmalar sırasında köyün öğretmeni olarak görev yapmıştır. Ve biz Taylan Hoca'nın çalışmasından bahsettiğimizde kendisini hatırlamış üstelik 'Göç ve Değişme' kitabını sakladığını söyleyerek kitabı bize göstermiştir. 'Taylan Bey, çok efendi biriydi. Kendisi subay çocuğudur. İstanbul'a gittiğimde evine gittim, bir kez de bana kart atmıştı. Karta cevap verememiştim. Tekrar İstanbul'a gittiğim bir gün, fakültenin önünden geçtim, mahcup olduğum için yanına gitmeye çekindim' dedi. (Foto 3)

Kastamonu grubu 5 kişidir ve 3'lü ve 2'li olmak üzere iki ayrı gruba bölünmüştür. Bu iki köyde tek bir grubun bile çalışma yapması, köylerin sayısal verilerinin yetersiz olması açısından gerçekleştirilememiştir. Köylerle ilgili ön araştırma yaparken Devlet İstatistik Enstitüsü'nün istatistik verilerinden ve köylerin bağlı olduğu ilçelerin ve illerin internet sayfalarından yararlanılmıştır. (Ancak bu çalışmanın sahada bitmek üzere olduğu bir dönemde Taylan Hoca'nın isteği üzerine bu köylere gidilmiş, tek tek hanelerde yaşayan kişilerin isimleri alınmıştır. Bu iki köyün tüm hane nüfusları tek tek sayılarak belirlendikten sonra en azından bir grubun bu köylerde çalışma yapabileceği sonucu çıkarılmıştır. Tabii bu sonuca, çalışmanın saha kısmının bittiği zamanda ulaşıldığı için bu köylerde çalışma yapılamamıştır. Kısacası ön araştırmada yararlanılan kaynaklar çok güvenilir görünmesine rağmen yanıltıcı olmuştur.

Daha sonraki günlerden birinde Araç Gazetesi'nden muhabirler, köylerden birinde çalışma yapacağımızı duymuş ve bizi haber yapmıştır. (Bkz.Ekler)

27.03.2005 akşam saat 23:45'te Araç Merkez otobüs terminalinden Kastamonu Özlem Turizm şirketinin otobüsü ile İstanbul'a geri dönüldü.

Mülakat uygulanması

Çalışmalar evlerde, kapı önlerinde, bahçelerde, harmanlarda, köy odasında, ziraat odasında ve kaymakamlık binasının konferans salonunda gerçekleştirilmiştir.

Mülakat, konuşulunun kendini rahat hissederek konuşabilmesi için onunla yalnız kalarak yapılmalıdır. Bu her ne kadar yapılmak istense de her zaman yapılamamıştır. Ancak bu çok fazla sorun yaratmamıştır.

İlk başlarda mülakatlar 1-1,5 saatte yapılabilirken son zamanlara doğru 20-25 dakikada yapılmıştır. Bu nedenle sahaya çıkmadan önce sorulacak sorulara çok iyi adapte olunmalıdır.

2.GİDİŞ TARİHİ (DENEME MÜLAKATLARININ UYGULAMASI)

24 MAYIS 2005 –30 MAYIS 2005

24.05.2005 07:30'da Metro Turizm Şirketi'nin otobüsüyle gidildi. Araç'a 15 dakika kala otobüs, kaza yaparak sağ ön tekerleği parçalandı. *Kimseye bir şey olmadı ancak çok korkmuştuk. Çünkü yol kenarı uçurumdu ve otobüsün devrilmesine ramak kalmıştı. Bu tip olaylar da sahanın kötü cilveleriydi. Ancak her an her yerde bu tip vakalar olabileceğinden bunu sahaya endekslemek haksızlık olacaktı. Daha sonra otele yerleşildi.*

25.05.2005 Gezilen köyler arasından çalışma yapılabilecek en uygun köy olan Akıncılar Köyü seçildi. Ayrıca köylülerin yakınlığı ve içtenliği gibi psikolojik faktörler de bu köyün seçilmesi üzerinde etkili oldu.

İzin yazısı okuldan alınıp, beraberinde ikametgâhlar da eklenerek valiliğe ve kaymakamlığa götürüldü. Onlar da bu belgeleri kütüphanelere ve Jandarma Komutanlığı'na fakslandılar. Böylece işin resmî kısmı tamamlanmış oldu.

Sadece köyler gezilmemiş düzenlenen çeşitli etkinliklerde de bulunulmuştur. Bunlardan biri ilçedeki bir okulun bahçesinde yapılan kermesti. (Foto 4-5)

Aynı gün Akıncılar Köyü Muhtarı Avni Gülen bizi otelden alıp köye götürmüştür. Yani muhtar, emaneti almıştır. *Bize ‘emanet’ diyorlardı ve ‘Tanrı misafiri’ gözüyle bakıyorlardı. Bu iki kavram Türk Kültürü’nün bir başka özgün yönüydü. Ve çalışmanın sonuna kadar hem muhtar hem de köylüler emanete gözü gibi bakmışlardır.*

26.05.2005 Biz köye yerleştikten sonra, beraber gittiğimiz diğer grubu oluşturan iki arkadaşımız da seçtikleri Tatlıca Köyü’ne yerleştirildiler. Nitekim bu köyden gecenin geç saatlerinde gürültü yaptıkları gerekçesiyle kovuldular. Daha sonra bir başka köy olan Dereçatı Köyü’ne yerleştirildiler ve çalışmalarına orada devam ettiler. *Arkadaşlarımızın başına gelen bu olaydan sonra yaşanan her olaydan ders çıkarılması gerektiğinden hareketle, çalışmaya daha dikkatlice devam ettik. Makyaj yapmıyor, dar ve açık giysiler giymiyor ve işimizi düzgün yapmamız gerektiğini her fırsatta birbirimize hatırlatıyorduk. Köylerimiz belirlendikten sonra 5 kişilik grup çalışmasından 3 kişilik grup çalışmasına geçtik. (Çalışma yaptığımız köyde tez eşleri olarak 3 kişiydik)*

Çalışmanın eğlenceli yönü tabii ki önemliydi, keyif alınarak yapılmalıydı ancak bunun her şeyden önce yapılması gereken bir iş olduğu unutulmamalıydı.

Aslında hocalarımız bu uyarıları daha sahaya hiç çıkmadan defalarca yapmışlardı. Sahaya bu nedenle hazırlıklı gitmiştik. Ancak yaşanan bu üzücü olay, hocalarımızın ne kadar haklı uyarılar yaptığını ve daha da fazla dikkatli davranmamız gerektiğini kanıtlamıştı.

Ben, çalışma hayatının da içinde olduğum için aslında bu konuda hiç sıkıntı çekmedim. İş hayatı insana çok şey öğretir. Saha deneyimleri de öyle. Temkinli olmak çalışmamızın sonuna kadar başarılı olmamızı ve zamanında bitmesini sağladı.

25.05.2005 - 30.05.2005 2 F1, 2 F2 ve 1 tane de F1 mülakatı olmak üzere her birimiz 5'er deneme mülakatı yaptı.

Deneme mülakatları, 2.gidişte köyün genel özelliklerini taşıyabilecek köyün en yaşlı, en genç, en zengin, en fakir, en yenilikçi vb. özellikleri olan önceden tespit edilmiş kişilere uygulandı.

Deneme mülakatlarının kimlere yapılacağı bu mülakatlar yapıldıktan sonra asıl mülakatlar hazırlanacağı için çok önemlidir. Seçilen kişiler, köyün en belirgin özelliklerini temsil etmelidir. Bu amaçla köyde yalnız yaşayan bir yaşlı kadın, lider ruhlu bir genç kadın, köyün en fakirlerinden bir erkek, İstanbul'a göç edip uzun yıllar orada çalıştıktan sonra köyüne dönen bir erkek seçilmiştir. Diğer tez eşlerim de diğer en belirgin özellikleri olan kişilerle deneme mülakatlarını yapmıştır.

30.05.2005 00:00'da İstanbul'a dönüldü.

26.06.2005 Asıl mülakatlar hazırlandıktan sonra çoğaltıldı. (Bkz. Ekler) Kişi başı 14.70 YTL ödendi.

3.GİDİŞ TARİHİ (ASIL MÜLAKATLARIN UYGULANMASI)

29 TEMMUZ 2005 - 23 AĞUSTOS 2005

29.07.2005 23:00'da Esenler Otogar'dan Özlem Turizm Şirketi'nin otobüsü ile tekrar gidildi.

02.08.2005 F1 ve F2 mülakatlarına başlandı.

05.08.2005 F3 Muhtar Mülakatları yapılacak muhtarlar belirlendi. Yazı İşleri Müdürü vasıtasıyla köy muhtarlarının isimleri anons ettirildi. İsimleri anons edilen

muhtarlar kaymakamlığa geldi. Ulaşılamayanlara yine Yazı İşleri Müdürü tarafından tek tek telefon açıldı. Muhtar mülakatları, Kaymakamlık Binası'nın konferans salonunda, yaklaşık 1 haftada tamamlandı. (Foto 6)

16.08.2005 Araç Kütüphanesi'nde kütüphane taraması yapıldı.

17.08.2005 Kastamonu Kent Tarihi Müzesi Kütüphanesi'nde kütüphane taraması yapıldı.

23.08. 2005 Tüm mülakatlar yaklaşık 1 ay içerisinde bitirildikten sonra köylülerle vedalaşarak 12:30'da İstanbul'a geri dönüldü.

Toplam 143 mülakat yapıp sahadan dönüldü.

0341020036 Oya TOPDEMİR : 19 F1 + 17 F2+ 1 F4 + 11 F3

0341020009 Ayça SICAĞKANLI : 19 F1 + 17 F2+11 F3

0341020004 Gözde GÜRLER : 18 F1 + 18 F2+ 1 F4 + 11 F3

Yapılan Toplam F1 Sayısı: 56

Yapılan Toplam F2 Sayısı: 52

Yapılan Toplam F3 Sayısı: 33

Yapılan Toplam F4 Sayısı: 2

3-SAHA SONRASI YAPILAN AŞAMALAR

a-Araştırmada elde edilen verilerin gruplandırılması

Mülakatlar, 3 kontrolden geçirilmiştir. İlk kontroller mülakatı yapan, 2. kontroller tez eşleri, 3. kontroller ise sınıfın diğer üyeleri tarafından yapılmıştır. Ayrıca hata dökümleri yapılmış, hatalı sorular belirlenmiş böylece bu sorulara alınan cevaplar daha büyük bir özenle ve dikkatle sistematize edilmiştir. (Bkz. Ekler)

b-Araştırmadan elde edilen verilerin tasnifi (Döküm)

Alınan cevapların doğru kategorilere konulması için mülakat yapan ile döküm yapan kişinin aynı olmasına dikkat edilmiştir.

Her cevaba numara vererek kod formları ve yönerge hazırlanmıştır. (Bkz. Ekler) Kod formlarının kontrol edilmesini sağlayan örnek kodlamalar yapılmıştır. Mülakatlardaki bilgiler kod formuna geçirilmiştir. Kod formları kontrol edilmiştir.

Ana yarım yapılmıştır. Ana ayırım; tasviri araştırmalarda çalışma yapılan grubu yaklaşık iki eşit parçaya bölerek gerçekleştirilir. Eldeki verileri daha ayrıntılı analiz etmeye, daha fazla kıyas yapabilmeye ve okuyucuya daha iyi sunabilmeye yarar.

Bu çalışmanın ana ayırımı, toprağı az olan ve toprağı çok olan hane başkanları olarak belirlenmiştir.

Kod numaralarını bilgisayarda excel programı kullanarak bilgisayara giriş işlemleri yapılmıştır. Bilgisayara girişler kontrol edilmiştir.

05.03.2006 F1 kod formlarının bilgisayara girişi bitti.

09.03.2006 F2 Kod formlarının bilgisayara girişi bitti.

14.03.2006 F1 kod formlarının bilgisayara girişlerinin kontrolleri bitti. Bilgisayara girilen bilgiler, istatistik kullanarak tablolarda kullanılacak veriler haline getirilmiştir.

c-Elde edilen frekanslardan tabloların yapılması

Tablo şablonları yapılmış, kontrolü için Doç.Dr.Yüksel Kıvrımlı'ya verilmişti. Son düzenlemeler yapıldıktan sonra tablolar hazırlandı. Bu köyde 3 kişi olarak çalışıldığı için F1 tabloları 2 kişi arasında bölüştürüldü.

Çekiliş yapılarak hangi tabloları kimin yapacağına karar verildi. Bu çekilişin bu aşamada yapılması önemlidir. Çünkü bu aşamaya kadar tüm grup üyelerinin çalışmada her zaman aktif ve her konuda kendi deneyimleriyle bilgi sahibi olması sağlanmıştır. Tablolar paylaşıldıktan sonra grup çalışmasında bireysel çalışmaya geçildi.

Bu çalışma, ağırlıklı olarak F1 mülakatlarının Göç, Ekonomi ve Kanaat-Tutumlar konularını içerir.

26.03.2006 F1 Tablolarına başlandı.

17.04.2006 F1 Tabloları ilk kontrole verildi.

01.05.2006 F1 Tabloları ikinci kontrole verildi.

08.05.2006 F1 Tabloları teze konulacak hale geldi.

Tablolar dışında grafikler ve özel amaçlı tablolar da hazırlandı.

d-Raporun yazılması

Haziran 2006'da hazır hale getirilen tez, sunulmuş ve onaylandıktan sonra basılmıştır.

Çalışmanın görsel kısmını oluşturan fotoğraf çekimleri için 10 adet 36'lık Fuji marka film, ses kayıtlarını yapmak için bir adet ses kayıt cihazı ve 4 kaset, kamera çekimleri için ise 9 kaset kullanılmıştır.

Fotoğrafların çekiminde güç anlar da yaşanmıştır. (Foto 7) Ses kayıt cihazı, özel görüşmelerde konuşulunun tedirgin olmaması için kullanılmamış sadece köyün genel özellikleri hakkında bilgi alınırken kullanılmıştır.

Kamera çekimleri, İstanbul'a döndükten sonra kurgu ve montaj işlemleri yapılarak belgesel haline getirilmiş, sınıfta gösterimi yapılmıştır.

Şimdi de bir çalışmada organizasyonun ne kadar önemli olduğunun göstergesi olarak sahadaki çalışma organizasyonumuza değinelim.

ÇALIŞMA ORGANİZASYONUMUZ

Asıl mülakatlar için köye gittiğimizde, her ne kadar 3 kişi olduğumuz için kimseye yük olmadan köyde boş veya kullanılmayan bir evde kalmak istediğimizi söylesek de başta köy muhtarı olmak üzere köylüler, bu isteğimizi rahatsız olacağımız düşüncesiyle olumsuz karşılamış ve bize köylülerden birinin ilçedeki yeni evini hazırlamışlardı. Bu yeni ev, çok konforlu, büyük ve rahattı. Üstelik evde bulaşık makinesi bile vardı. Tabii biz mümkün olduğunca evde az eşya kullanmaya gayret ettik. Bu evde de köydeki çoğu evde olduğu gibi oturmak ve yatmak için çekyatlar ve banyo yapmak için banyo kazanı vardı. (Foto 8-9-10) Banyo kazanını yakmak için önce kozalak (gıcı-gıcımak), gazete kağıdı ve çıra kullanmak, tutuştuktan sonra da gazete kağıdıyla yelleyip, odun atmak gerekiyordu. Bu işi öğrenmemiz biraz zor oldu. Çoğu zaman üst kattaki komşular imdadımıza yetişiyordu. Hatta biz eve gelmeden apartmanın bodrum katında odun kırıyor ve evin kapısının önüne bırakıyorlardı. Sanki herkes bizim için seferber olmuştu. Her yerden yardım görüyorduk. Bu çok sevindiriciydi ancak çoğu zaman yapılanlar karşısında mahcup oluyor hatta duygulanıyorduk. Hatta bir gün bisküvili pasta yapmak için marketten alışveriş yapmıştık. Bunu duyan üst katta oturan Gülcan abla, biz eve gelmeden bisküvi tatlısı yapmış, mutfığa koymuştu. Üstelik yan apartmandan bir diğer komşu da bize bir tencere yoğurt mayalamış eve koymasını için ona vermişti. Eve geldiğimizde mutfaktaki manzara beni çok duygulandırmıştı. Çünkü bisküvi tatlısını en çok seven bendim. Üst kattaki ve yan apartmandaki komşular, evin sahibinin akrabalarıydı ve çalışma yaptığımız köydendi. Köyde çalışmalarımız akşam 23:00 gibi bitiyor, bu nedenle eve geç geliyorduk. Her seferinde 'O kadar yoruluyorsunuz, bir de eve gelip yemek mi hazırlayacaksınız' deyip ya yemek hazırlayıp mutfığa koyuyor ya da evlerine yemeğe çağırıyorlardı. Aslında köyden aç dönmüyorduk. Köyden hiç kimse bizi eve aç yollamıyordu. Ancak bunu bildikleri halde yine de bizim hiçbir ihtiyacımızın eksik olmamasına gayret gösteriyorlardı. Öyle ki bazı zamanlar bize paramız olup olmadığını bile soruyorlardı.

Daha önceden hiç tanımadığım insanlardan böylesine ilgi görmek bana öylesine güç veriyordu ki bunaldığım ve sıkıldığım zamanlarda bu davranışlarını hatırlamak ilaç gibi geliyordu. Onlar, ülkemizin masum ve gerçekten iyi niyetli insanlarıydı. Şehirli bir insanın üzerine sinen kuşkuyla bazen 'Nasıl oluyor da bize bu kadar güveniyorsunuz' sorusunu sormadan edemiyorduk. Verdikleri 'Gözlerinize bakmamız yeterli. Niyetiniz, nasıl insanlar olduğunuz gözlerinizden anlaşılıyor' şeklindeki cevaplar bir o kadar da uyanıklık ve fakındalıklarının yüksek olduğunu gösteriyordu. Tabii bize fark ettirmeden çoğu kez bizi test ettiklerini de söylüyorlardı. Özellikle köydeki çalışmamızın bitmesine yakın dönemlerde daha bir içli dışlı, aile gibi olmuştuk. Hatta bu yakınlaşma, İstanbul'a döndükten sonra orada topladığımız bilgileri objektif sunabilmek için bizim bir süre hiçbir şey yazmamamıza neden olmuştu.

Çalışmamızın özellikle köydeki kısmını iyi bir organizasyon yaparak tamamlamıştık. Zamanlama ve program yapmak şarttı. Her sabah saat 06:30-07:00 arası kalkıyor, kahvaltı yapıyor, Gürmen Tekstil Firması'nın işçi servisiyle köye gidiyorduk. Bazen de köylülerin traktörü veya arabalarıyla köye gidiyorduk. Gürmen Tekstil Firması'nın servisiyle köye gitmeyi köylülerden biri önermişti. Biz de yetkilileriyle görüşmek için firmaya gitmiş ve gerekli izni almıştık. Köylülere bir gün önceden saat kaçta, kimin evine gideceğimizi söylediğimiz için sabah ilçede işi olan varsa dönüşte bizi alıp köye götürüyordu. Köyde sözlü haberleşme çok iyiydi. Bir şey söylüyorduk, ertesi gün ondan herkesin haberi oluyordu. Zaten 'Siz geldiğinizden beri köyde bir hareket oldu, çoğu zaman sizi konuşuyoruz. Bu nedenle hangi gün nerede olduğunuzu ve ne yaptığımızı iyi biliyoruz' diyorlardı.

Ne zaman ve nerede kimlerle görüşeceğimizi, gün içinde neler yapacağımızı haftalık bazen de günlük programlar yaparak belirliyorduk. Haftanın sadece Cuma günleri köye gitmiyorduk. Çünkü Cuma günü ilçede pazar kuruluyor, köylüler pazar alışverişlerini yapıyordu. Akşam eve geldiğimizde geç saatlere kadar yaptığımız mülakatlara bakıyor, görüşmelerimizi birbirimize anlatıyor ve tartışarak en doğru kararları almaya çalışıyorduk. Böylece bir sonraki güne daha bilinçli başlıyorduk.

Biz gündüz evlerinde bulamadığımız erkek hane başkanlarıyla akşam namazından sonra, (çoğu akşam namazına köy camisine gittiği için) köy odasının toplantı salonunda, aynı anda, ayrı ayrı masalarda mülakat yaptık. Bir sonraki akşam kimlerle görüşeceğimizi bir gün önceden haber verdiğimiz için birçoğu, akşam namazından sonra köy odasına gidiyor ve bizi bekliyordu. Erkekler akşam saat dokuzda camiden çıktığı için biz de genelde dokuzda orada oluyorduk. Dokuzdan en geç on bir buçuğa kadar her birimiz genelde ikişer tane mülakat yapıyorduk. Birimiz biriyle mülakat yaparken diğeri konuşulan kişinin eşiyle mülakat yapıyor veya sohbet ediyor öteki kişi ise kamera veya fotoğraf çekimi yapıyordu. Çalışmamız böylece hem hızlanmış hem de köyde akşamları bir hareket oluşmuştu.

Aslında mülakat yapmanın en güzel yolu, soru sormadan doğal yolla -insanların kendilerinin anlatmalarını sağlayarak- gerçekleştirmektir. Bu yöntem, alınan bilgiler açısından çok daha güvenilir, mülakat uygulaması açısından da daha keyiflidir.

Farklı hikayeler duyduğunuzda konuya ilginiz daha da artıyordu. Ayrıca insanlar kendilerinden bahsetmekten hoşlanıyorlardı. Köylü insanının bir güzel tarafı daha ortaya çıkıyordu tabii. Hiç tanımadığı bir insana kendinden, hayatından, hislerinden, duygularından hatta özelinden karşı tarafta art niyet aramaksızın, olduğu gibi bahsetmek. Şüphe duymak sanki sadece şehirli insana özgüydü. Zaten mülakatta yer olan özel sorular da direkt sorulamazdı. Bu tip sorulara alınabilecek en doğru yanıtlar, karşı tarafa çok fazla soru sormadan ve onu ürkütmeden alınmalıydı.

Her şeyden önce mülakat, kişilerin günlük programlarını -hele ki sağlık söz konusu ise- mümkün olduğu kadar aksatmalarına sebep olmadan yapılmalıydı.

Köyde bulamadığımız ilçedeki kahveye giden erkeklerle, kahveye girmemiz hoş olmayacağı için onları ziraat odasına çağırarak, oranın üst katında mülakat yaptık. Görüşmeleri yaparken her ne kadar yalnız görüşmek istesek de çoğu zaman köylülerden birkaçı bir arada bulunur ve görüşmeye müdahale ederlerdi. Bunun tabii ki iyi bir tarafı vardı. Daha doğru bilgi almak. Mülakat esnasında kaç koyunu

olduğunu sorduğum bir hane başkanının '20 koyunum var' demesi üzerine orada bulunanlardan birinin 'Ne yalan deyon Fikri amca, senin 40 koyunun var, sen onları vergi memuru sanıyon ama onlar ne edecekler senin koyunlarını, korkma doğruyu söyle' demesi üzerine gülerek oldukça keyifli vakit geçirdik. Özellikle ekonomi sorularında karşılaştığımız bu tür güçlükleri aşmada, diğer insanların yanımızda olması avantajdı. Gerçi aynı soruları farklı ortamlarda sohbet havasında yine aynı kişilere sormak veya konuşulanı deşifre etmemek kaydıyla konuşulanı tanıyan kişilere dolaylı yoldan sormak diğer keşfettiğimiz kontrol yolları idi. (Foto 11) Ziraat odası ile ilçe kahvesi yan yanadır. İlçede bulunan Ziraat Odası'nda köy halkından 2 kişi çalışır. Buranın eski başkanı köyün ileri gelenlerinden biridir.

Yerinde yapılan bir araştırmada araştırmacının incelediği toplulukla doğrudan temasa geçmesi ilk şart sayılır. Burada gözlem, soruşturma, mülakat ve benzeri teknikleri kullanmak esastır. Bunlarla birlikte tarihi vesikalarla diğer kaynaklardan da faydalanılır. (Yasa, 1960 : 6) *Özellikle köyün tarihi yapısıyla ilgili yazılı kaynak bulunmadığından köy ahalisinden özellikle yaşlılardan aldığımız bilgilerle yetinmek durumunda kaldık.*

Köy ahalisinin çalışmamız için var gücüyle yardımcı olması bizi derinden etkilemişti. Bu denli alaka göstermeleri aslında çok beklediğimiz bir davranış değildi. Ancak doğru bilgi vermek için gösterdikleri çaba gurur vericiydi. Ve bu tür sosyal çalışmaların kırsal alanda kentsel alana oranla daha kolay yapılabildiğini kanıtlamıştı. 'Bizim köyü yazıyorlar, gel sen de yazdır kendini' şeklinde birbirlerine telkinlerde bulunmaları bizim kontrolümüz dışında gerçekleşmişti. Bu da bizi ve çalışmamızı ne denli önemsediklerini göstermekteydi. Tabii onları bu hâle getirebilmek için ilk şart, onları bu işten kendilerine herhangi bir zarar gelmeyeceğine inandırmaktan geçiyordu.

Asıl mülakatları yaparken, artık köylülerin daha rahat davrandıklarını gözlemliyorduk. Öyle ki bir soru soruyorduk, ardından hayatlarında öyle kesitler anlatıyorlardı ki etkilenmemek mümkün olmuyordu. Beni özellikle büyü ile ilgili bir sohbet esnasında konuşulanın anlattıkları çok duygulandırmıştı. Aslında onlar da

hayatlarından kesitler anlatmaktan hoşnutlardı. Çünkü onları üzecek anıları anlatmamalarını söylediğimiz hâlde anlatmaya devam ediyorlardı.

Her ne kadar anlatılanlar size yabancı gelse de, anlatılanları mantık çerçevesine oturtmasanız da bunlar yaşanmış hikâyelerdi. Ve birilerinin yaşamını fena derece etkilemişti. Hatta biraz daha iddialı konuşmak gerekirse yaşamlarına yön vermişti. Aslında bu tür olayların Sosyal Psikolojik açıdan önemli değeri vardı. Çünkü yaşanmış bir olay, zincirleme birçok insanın yaşamını etkiliyor ve şekillendiriyordu. (Bkz. Köylü Kadına Bakış / S.U.)

Ancak kanaat ve tutum vb. konularla ilgili sorularda mümkün olduğunca konuşulanla yalnız olmak, konuşulunun kendini daha rahat ve özgür hissetmesini dolayısıyla daha doğru bilgi vermesini sağlıyordu.

Köylülerin çoğu ki özellikle kadınlar, tarihle ilgili doğum, evlenme, ölüm vb. yaşları kesin olarak söyleyemiyorlardı. 'Evlendikten 5 yıl sonra gebe kaldım' gibi cümleler çok sık kullanıldı. Erkekler ise bu konuda oldukça şaşkıncı davranmıştı. Tüm tarihleri çoğu çok net söylüyordu. Tam hatırlayamadıklarında ise 'Askerden döndükten bir yıl sonra göç ettim' diyor 'Yalan olmasın, dur düşüneyim' diyerek de tam olarak hatırladıklarında asıl cevapları veriyorlardı. Bu gibi tarihleri önemli olaylara göre daha iyi saptayabilirler. (Yasa, 1960 : 11) Araştırmacı aldığı bilgilerin bir kısmını bu tarihlere göre hesaplamak zorunda kalır.

Tüm bu olumlu gelişmeler sayesinde çalışmamızı daha öncede belirlediğimiz tarihte yani zamanında, 1 aylık bir sürede tamamlamayı başardık.

Bundan sonraki bölümde Karadeniz Bölgesi'nden başlayarak adım adım köye doğru ilerlenecektir.